

Ronde 2

Peter Van Damme
VSKO, DPB Gent
Contact: peter.vandamme@vsko.be

Alledaagse mysteries, aan de slag met informatieve teksten. ‘Lezen om te leren’

Ik was ongeveer achttien toen ik Louis Paul Boons *Mijn kleine oorlog* een eerste keer las. Iedereen zou dit boek moeten lezen, vond ik, en ik werd leerkracht Nederlands, omdat ik van literatuur hield en leerlingen uit het secundair onderwijs wou besmetten met deze liefde voor boeken en literatuur. Lezen kon je niet leren, vond ik, lezen was leven en omgekeerd.

Als jonge leerkracht in het technisch onderwijs leerde ik snel dat het curriculum vooral verlangde dat ik leerlingen heel wat strategieën bijbracht om verschillende zakelijke teksten te lezen. Strategieën die ik blijkbaar zelf had toegepast tijdens mijn studieloopbaan moest ik nu expliciteren aan mijn leerlingen. In leerplannen en handboeken stond hoe de leerlingen strategische en actieve lezers moesten worden.

Ondertussen geef ik les aan leerlingen die al jaren verschillende leesstrategieën aangeleerd krijgen. Het gaat om zinvolle en nuttige strategieën, maar toch lezen deze leerlingen niet goed genoeg, niet graag en onvoldoende. In deze lezing breng ik verslag uit van waar ik na 25 jaar onderwijspraktijk sta als ik leerlingen uit het secundair onderwijs non-fictionele teksten wil leren lezen, doen lezen en laten lezen.

Hoe weet je als leerkracht of jouw leesles krachtig is? Guthrie’s *model for engagement in reading* (2008) was een eyeopener; het voegde heel wat structuur toe aan een intuïtieve leesdidactiek. De wetenschap heeft immers heel wat te vertellen over de kenmerken van een krachtige leesomgeving. Een aantal inzichten wil ik graag met de toehoorders delen aan de hand van uitgewerkte lesvoorbeelden en ambitieuze lesideeën.

Een leerkracht wordt uitgedaagd door een gevuld curriculum. Hoe kun je leesvaardigheid integreren met andere taalvaardigheden? Een leerkracht heeft leerlingen die niet zitten te wachten op de teksten uit het handboek.

In de lezing stel ik een lessenreeks voor die vertrekt vanuit een aantal ‘alledaagse mysteries’. De leerlingen willen het mysterie lezen en ze lezen de teksten op het beoordelende niveau (= het hoogste niveau). Het resultaat is een blog waarin zij mondeling

verslag uitbrengen van hun leestocht.

Hoe krijg je leerlingen aan het lezen en hoe laat je hen leeservaringen met elkaar delen? Twee uitdagende vragen die ik probeer te beantwoorden.

De lezer van deze tekst moet het als afsluiter doen met enkele citaten die aan bod zullen komen in of verband houden met de lezing:

- “Meneer, waarom lezen we op school alleen saaie teksten?” (Yannick, leerling uit Lokeren, 18 jaar, 2009).
- “The questions a student asks after reading a text are a better assessment than the questions that a student can answer about a text” (Pearson, speech in Nieuw-Zeeland, 2010).
- “Op de meeste scholen zijn de lessen leesvaardigheid gericht op het juist kunnen beantwoorden van vragen bij teksten. De toetsvorm is inmiddels onderwijsvorm geworden” (Fetsje Reinsma 2012, “De leerling als eigenaar van de leesvaardigheidslessen”, in: *Levende Talen Magazine*, nr 8).
- Enkele klaspraktijken die Guthrie aanraadt om de leesmotivatie te verhogen:
 - beloon inspanning eerder dan prestatie;
 - zorg voor onderzoeksprojecten;
 - laat open, door leerlingen geleide discussies over het lezen toe;
 - herken en erken de kloven tussen de leerlingen en de teksten;
 - maak verbindingen met de echte wereld;
 - ontwerp taken die de leerlingen kansen tot expressie geven;
 - ontwerp uitdagende taken (Guthrie, 2008, *Engaging Adolescents in Reading*; eigen vertaling).
- “Uit een grootschalig onderzoek van de University of London (Institute of Education) blijkt dat ‘reading for pleasure’ (lezen voor je plezier) bij leerlingen tussen 10 en 16 een zeer positieve impact heeft op hun woordenschat, spellingvaardigheden en... prestaties voor wiskunde” (Kris Van den Branden, “Het effect van leesplezier op woordenschat, spelling- en ... wiskundeprestaties”, online raadpleegbaar op: www.duurzaamonderwijs.com).
- “Meneer, waarom lezen we op school alleen simpele teksten?” (Andreas, leerling uit Lokeren, 16 jaar, 2012).